

Jarmila Hájková

Dějství první:

„Já přece nejsem žádné Komenského dítě,“ informovala mne udýchaně hned po vzájemném stisknutí rukou na přivítanou.

Zasmála jsem se té typicky kantorské snaze uvádět věci na pravou míru: „Nejste? A proč nejste? Máte něco proti Komenskému?“ vysypala jsem naráz.

„Komenského vidím někde hodně vysoko, kam já nikdy nedosáhnu. Nad Komenského není, protože ten věděl všechno nejméně čtyři sta let dopředu. Já kolikrát nevím, co bude ve škole příští hodinu jakkoliv se na ni pečlivě připravuji,“ upřesňuje Jarmila Hájková, profesorka na Křesťanském gymnáziu v Praze. A tak jsme odstartovaly povídání, které mělo zabrat asi tak hodinu u kávy. Když jsme skončily, měly jsme vypity dvě konvice čaje a podobně, jak je to v tom vtipu o dvou vězenkyních, které si to dopoví v cukrárně, jsme se ten večer rozešly, abychom se příští den sešly. Ale to předbívám.

Bylo, nebylo, Křesťanské gymnázium je už dávno otevřeno studentům s nějakým handicapem. Studovala zde dívka s těžkou vadou zraku, několik dětí se sluchadlem, loni tu maturoval student s autismem, také jiný s kombinovaným postižením zraku a sluchu a další nadaní studenti, kteří se rozhodli zkusit to s integrací. Škola byla vždy tím zázemím, které je ve studiu podporovalo a připravilo jim podmínky, ve kterých mohli absolvovat náročné studium, své středoškolské vzdělání ukončené maturitou.

Bylo, nebylo, ve třídě paní Jarmily Hájkové se objevil v prvním ročníku student se zbytky zraku. Je nadaný, má velmi dobrou paměť, ukázněný, pilný a má rodinu, která ho nejen drží, ale i spolupracuje se školou. Jarmila Hájková kromě třídnictví učí zeměpis a tělocvik. A zeměpis je to, oč tu běží.

„Někdy si myslím, že vůbec nevím, která bije, a že to neví ani můj student. Prostě vykládám, pouštím dataprojektor, tisknu zvětšeným písmem poznámky k výkladu. Na otázku - vidíš něco - zní odpověď - jo, něco jo. Dlouho jsem se utěšovala, že tedy je všechno v pořádku. Pak jsem ale byla na školení, kde nám ve speciální škole vykládali, jak máme učit studenty s vadami zraku. Měla jsem z toho hlavu jako stodolu, pochopila jsem, že zas tak ideálně toho kluka asi neučím. Na tom školení nám také půjčili brýle, na kterých jsem si zkusila, co je to zbytek zraku - no a z toho jsem byla úplně mimo. Co vlastně ten hoch vidí? A když nevidí, proč mi to neřekne? Aha, možná proto, že neví, co má vidět.

Začala jsem se zajímat o plastické mapy, globus s reliéfním znázorněním. Jenže zeměpis, to nejsou jen mapy, že ne?“ ptá se mne nejistě Jarmila Hájková. Rychle jsme se shodly, že zeměpis nejsou jen mapy. A paní profesorka si se mnou celé odpoledne povídala o zorném poli, trubicovém vidění, refrakčních vadách, šeroslepotě, světlocitu, barvoslepotě, světloplachosti, braillovém řádku, softwarech mnoha druhů, kresbě fixkou, používání netbooku ve vyučování, o orientaci s bílou holí, o přípravě na chůzi s holí, o bezpečném doprovázení, o nebezpečném machrování.

Paní profesorka neodešla z naší schůzky vyřízená, jak by mohl někdo předpokládat. Odešla úplně rozpařená, sršela otázkami, nápady, dotazy na kontakty, upřesňujícími otázkami na pomůcky. Nakonec řekla:

„I když si to nemohu všechno zapamatovat, chci tomu přijít na kloub. A také se zeptám rodičů toho mého studenta, jak oni vidí třeba zvýšení nároků na jeho samostatnost, protože dosud jsme ho šetřili, jak to jen šlo, ačkoliv jsme si někde hodně dole v duši říkali, že takhle, jak mu ve škole vycházíme vstříc, je to dost neúnosné. Teď jsem ale pochopila, že jsme to možná všechno dělali tak, jak nám to

připadalo nejhumánnější, aniž bychom přemýšleli, jestli je to skutečně pedagogický přístup.“

Dějství druhé - den poté:

S Jarmilou Hájkovou se setkávám u autobusu, který nás odveze do zasněženého Kladna. Máme tam - tedy spíše já - příslibeno odpoledne vyplněné turnajem v šípkách. Jarmila Hájková se nemůže dočkat - vidět nevidomé házet šípkami? To je asi nějaké sci-fi. Brodíce se závějemi vtipkujeme, jestli se nevidomý může omylem strefit paní Hájkové do oka, a už je tady klubovna kladenské odbočky SONS, teplo, káva, čaj, legrace a šípky. Jenže než se dostanete na řadu, můžete s leckým pokecat, třeba s Olgou Buriánkovou, Monikou Krchovovou a dalšími, kteří v tom umí chodit. V mezičase si Jarmila Hájková vyházela páté místo za kukače, posbírala informace o reliéfních pomůckách i o zeměkouli a jiných vesmírných jevech, viděno optikou nevidomých. Já jsem vyfasovala čokošku za místo první za nekoukavé, a provázené upřímnými pozdravy a sněhovými vločkami jsme si to namířily zase ku Praze. Jarmila Hájková byla naprosto „in“ a celou dobu jsme si měly o čem povídat. Jo, a zbytek si dopovíme v cukrárně.

Dějství třetí:

Místo: Neviditelná výstava, sraz před Novoměstskou radnicí v Praze 1. „Můžu vám říct,“ praví paní Hájková čtrnáct dní po šípkách, „takové zážitky, co mám s vámi, tak ty jsem si ani ve snu nepředstavovala. Začíná se mi jasnit, jaký je svět lidí s vadou zraku.“ To řekla Jarmila Hájková, když jsme si odkládaly kabáty a tašky ve vestibulu. Výstava je výjimečná a skvěle vymyšlená. Také už víme, kam se půjdou podívat (opravdu podívat?) i studenti Křesťanského gymnázia. Každému doporučujeme!

Jediným rušivým elementem jsem byla já. Nikdy jsem nikomu nešmejdila v interiéru, ale tady jsem si to fakt užila, včetně hájovny. Jenže zase jsem machrovala, ach jo, ach jo. Jsem ráda, že mne přívětivá průvodkyně Petra nevyvedla. Jarmila Hájková, která už dávno pochopila, jak to s těmi Komenského dětmi myslím, plánuje pro svůj příští život další sebezvědomovací aktivity v oboru integrace. Ono ji to totiž hrozně baví!

Jaroslava Novotná